

Refleksjonsnotat «Strafferetten i ny drakt»

Innledning

Prosjektet «Strafferetten i ny drakt» startet opp våren 2016. Det ledes av prosjektansvarlig for Fyrtårnsprosjektet, professor Lena Bendiksen. Fire førsteamanuenser med forsker og undervisningskompetanse i straffe-, prosess- og menneskerettigheter, har i fellesskap stått for den faglige planleggingen og den praktiske gjennomføringen av undervisningen. Disse er Anett Osnes Fause, Irene Dahl, Jussi Pedersen og Jorun Rui. I tillegg er førsteamanuensis Elise Johansen, professor Anna Nylund og prodekan professor Gunnar Eriksen, involvert i prosjektet. Planleggingen og gjennomføringen av første runde av undervisningen har videre involvert flere aktører fra praksisfeltet.

Bakgrunnen for prosjektet var en erkjennelse av at strafferettsundervisningen var et av de områdene i masterstudiet rettsvitenskap, hvor undervisningen hang mest fast i gamle tradisjoner, og hvor det var lite studentaktive og varierte læringsformer. Det overordnede målet var og er å få hele undervisningstilbudet innen dette fagområdet til å fremstå i en ny drakt, med studentaktive læringsformer som fordrer samarbeid mellom studentene, nye og varierte undervisningsformer og undervisning som knyttes nærmere opp både mot forskning og praksisfeltet. Alt med mål om økt læringsutbytte for studentene.

I det følgende skal det reflekteres over prosjektets gjennomføring og måloppnåelse så langt, samt planene for arbeidet fremover.

Prosjektets fremdrift til nå

Generelt om fremdrift

Våren 2016 ble brukt til å lage en ny plan for undervisningen i fagene strafferett og straffeprosess. Underveis i arbeidet så vi at også deler av undervisningen i menneskerettigheter burde involveres i prosjektet, og dette ble gjort. Arbeidet denne våren besto i å lage en plan for hvordan undervisningen skulle gjennomføres både hva gjelder type undervisningsform, mengde undervisning, undervisere, krav til samarbeid og deltakelse fra studentene og involvering fra praksisfeltet. Videre ble oppgaver utformet, videoforelesninger spilt inn, fronterrom utformet, mv. Arbeidet med ny plan for undervisningen, utforming av undervisningsmateriell og innspilling av forelesninger pågikk frem til undervisningen og gjennomføringen av SND#1 startet 16 august 2016. Undervisningen pågikk frem til 1 november. Det ble avholdt to evalueringsmøter med de tillitsvalgte studentene. I tillegg fikk alle

studentene en digital spørreundersøkelse etter endt undervisning. Videre ble prosjektet evaluert av professor Anna Nylund og professor Gunnar Eriksen. I januar 2017 startet arbeidet med SND#2 opp. Her tar vi utgangspunkt i SND#1 sammenholdt med alle evalueringer og erfaringer fra første gjennomkjøring. På bakgrunn av dette arbeides det nå med justeringer, tillegg og endringer, før undervisningen i revidert form skal gjennomføres fra august 2017.

Refleksjoner knyttet til prosjektmålene

Et av målene med prosjektet er å **få ned antall timer med forelesning og å gjøre undervisningen mer variert**. Før prosjektet besto undervisningen av 28 t forelesning i generell og spesiell, fulgt av 18 t seminar. Deretter 14 t forelesning i straffeprosess, etterfulgt av 14 t seminar. I SND #1 ble undervisningen gjennomført slik:

Video-forelesning-seminar-video-forelesning-debatt-video-forelesning-seminar-seminar-forelesning-video-forelesning- casedokumenter-seminar-besøk politihuset-seminar-fagdag-seminar-forelesning-seminar-seminar-seminar.

Totalt ble antall timer forelesninger i auditoriet over halvert. Videre ble de gjenværende forelesningene spaltet opp, slik at studentene ikke lenger har lange passiviserende forelesningsrekker uten innslag av studentaktive undervisningsformer. Undervisningen er dermed mer tematisk inndelt, fordrer langt større grad av aktivitet fra studentene og den er mer variert og dynamisk.

Et annet mål med prosjektet er å **øke graden av samarbeid mellom studentene**. Det tidligere undervisningsopplegget krevde dels forberedelser, men i svært liten grad samarbeid. Det nye undervisningsopplegget baserer seg på mindre seminargrupper som bedre *legger til rette for* samarbeid. I tillegg *kreves* det samarbeid mellom studentene, eksempelvis i form av en forskningsoppgave som studentene som gruppe må legge frem, prosedyrer i rettsalen hold av flere studenter i fellesskap, eller felles utforming av prosesskrift og andre dokumenter.

Å **benytte digitale muligheter bedre**, er også et mål. Som nevnt er antall timer med auditorieforelesninger kuttet nokså kraftig. Samtidig har underviserne vært i studio og spilt inn en del korte temabaserte forelesninger. Disse har enten preg av introduksjon og forberedelse til de senere forelesningene, eller er rene tematiske fordypninger i spesifikke tema. Videoene legges ut til studentene på ulike tidspunkt, ut fra tema og formål med videoen. Dette gir både mulighet for bedre forberedelse og faglig fordypning for studentene, og det frigjør tid slik at studentene og lærerne kan jobbe med andre mer studentaktive læringsformer i fellesskap. At studentene kan se videoene når de vil og så ofte de vil, gir rom for repetisjon og fordypning, samt at muligheten for gjenbruk gir lærerne mer handlingsrom til andre undervisningsaktiviteter. Fronterrommet har videre vært benyttet til å

forsøke å gi oversikten over det nye undervisningsopplegget slik at studentene bedre skal se sammenhenger og helhet, det har vært benyttet til å dele oppgaver og dokumenter med studentene og ikke minst til å spre informasjon og linker til for eksempel relevante diskusjoner, temaer og artikler.

Bruk av **nye og mer varierte undervisningsformer** er et ytterligere mål. Oppsplittingen i mange små elementer, som beskrevet ovenfor, er i seg selv en ny måte å undervise på. Studentene blir i løpet av månedene undervisningen pågår gitt tilbud om mange små ulike elementer, som til sammen og tilslutt skal danne det store hele bildet. Seminarformen ble videre utformet med stor grad av variasjon. I tillegg til de tradisjonelle seminaroppgavene, ble rene forskningsoppgaver, arbeid med en «reell» straffesak, debatt, omfattende prosedyrer, fagdag og besøk på politihuset inkludert.

I tillegg til dette er det et mål å **knytte undervisningen tettere opp mot forskning og praksis**. Undervisernes forskningskompetanse og interesse har hatt større betydning for utformingen og gjennomføringen av undervisningen, og vi har tatt inn elementer av studentforskningsaktiviteter. Vi har videre i større grad og på en bedre måte utnyttet de tette bånd fakultetet vårt har til praksisfeltet. Strafferetten er et meget praktisk fag, som vi med fordel nå har klart å knytte tettere opp mot det virkelige liv. Dette skjer gjennom utforming av realistiske oppgaver, dokumentsamlinger, prosedyreøvelser og besøk hos/fra viktige aktører som påtalemyndighet, domstol og forsvarere. I tillegg har tilgrensende fagområder og profesjoner fått plass, tematisk knyttet til bla konflikthåndtering, rettsmedisin og etikk.

Foreløpige erfaringer

Undervisningen er gjennomført en gang. Vi har dermed erfaringer fra de involverte lærerne, studentene og to professorer som har vurdert opplegget. I tillegg har prosjektet vært fulgt i forbindelse med forskningsprosjektet «Quality of norwegian higher education pathways practices and performances», og vi har hatt tilgang til en foreløpig rapport fra forskerne der.

Generelt er erfaringen at vi har lyktes godt med mange av målene i prosjektet, jf forrige punkt. Strafferettsundervisningen fremstår i helt ny drakt, og vi har klart å bryte opp det statiske undervisningsopplegget som eksisterte og flyttet fokus over på studentaktivitet og variasjon. Mange av de konkrete målene; mindre auditorieforelesninger, mer studentaktivitet, mer samarbeid, økt forsknings- og praksisnærhet, mer varierte undervisningsformer og bedre utnyttelse av digitale muligheter mener vi klart at vi har nådd. Tilbakemeldingene fra både studentene og lærerne bekrefter dette. Mange studenter gir svært gode tilbakemeldinger på mangfoldet i undervisningen,

og de som har deltatt aktivt føler de har lært mye mer på et kortere tidsrom. De føler seg bedre forberedt både for praksisperioden som kommer rett etter undervisningsopplegget, og for eksamen. Mange studenter liker at det blir stilt krav til aktiv deltakelse, og roser de store innslagene av studentaktivitet og samarbeid. Underviserne melder om studenter som kom opp på et langt høyere kunnskaps og ferdighetsnivå, langt tidligere enn før.

Samtidig viser erfaringene fra første gjennomkjøring at vi har noen **utfordringer**.

En utfordring knytter seg til studenter som bare delvis deltar i undervisningen. Med et opplegg som er satt sammen av mange små deler og elementer, men med en klar indre sammenheng, blir utbyttet langt dårligere hvis man deltar bare på noe. I studentevalueringene ser vi at de studentene som har deltatt på alt er svært fornøyde, mens de som har deltatt bare litt her og der, ikke er like fornøyde. Det nye undervisningsopplegget fordrer nok i større grad enn det tidligere tradisjonelle opplegget, at studentene deltar fullt ut. Læringsutbyttet blir trolig betydelig svekket ved å bare delta på deler av undervisningen.

Det nye undervisningsopplegget krever videre i langt større grad aktivitet og *deltakelse fra og samarbeid mellom* studentene. Også dette ser vi ut fra tilbakemeldingene at har gitt en del studenter utfordringer. Noen studenter ønsker muligheten til å være passive og lyttende, uten å måtte delta selv. Noen ønsker ikke å bli tvunget inn i samarbeid med andre, å måtte presentere forskeroppgaver, holde prosedyrer eller delta i debatter. Det nye undervisningsopplegget passer i liten grad til studenter som ikke ønsker å delta aktivt.

En annen utfordring gjelder de mange ulike undervisningsformer. De studentene som har fulgt undervisningen har studert jus i minst fire år, og er vant med at det først hodes forelesninger, deretter arbeides det i faste seminargrupper. I det nye opplegget har dette tradisjonelle opplegget blitt brutt, og studentene har fått mange forskjellige oppgaver som har brutt litt med arbeidsformene de kjenner fra før. Noen studenter melder at terskelen ble for høy i starten, da de var usikker på hva som var forventet av dem samt usikker på fagområdet. Andre tilbakemeldinger knytter seg til at noen studentene er i tvil om læringsutbyttet av noen av undervisningselementene.

Erfaringene våre viser videre at et tett samarbeid med praksisfeltet, kan gi noen utfordringer. Disse er særlig knyttet til muligheten for faste avtaler i en hverdag preget av mange variabler. Fronter som læringsplattform gir også noen utfordringer. Fronter har etter vår erfaring begrensninger når det gjelder å få formidlet sammenhenger, flyt og varierte læringsaktiviteter og former, på en god måte.

Planene fremover

Vi arbeider nå med å forbedre undervisningsopplegget og derunder svare på noen av de utfordringene vi har sett.

Noen utfordringer er vanskelig å håndtere og vi er i tvil om hvor mye vi ønsker å hensynta dem. Dette gjelder særlig det som er knyttet til studenter som deltar bare på deler av opplegget, samt studenter som ønsker å være passive deltakere i undervisningsopplegget. Det er vanskelig å svare på dette, og samtidig holde fast i troen på at studentaktivitet fremmer læringsutbytte. Undervisningsopplegget skal i tillegg utgjøre en helhet, hvor vi bygger element for element, for å legge til rette for et gradvis økende læringsutbytte. Å lage et opplegg hvor det blir mulig å shoppe deler av det, eller å passe det inn med ulike ferie eller traineeopphold synes vanskelig. Den måten vi foreløpig tenker å imøtekomme utfordringene er gjennom bedre og tidligere kommunikasjon til studentene, samt gjennom å supplere det digitale tilbudet. Vi må videre være enda tydeligere på hva vi forventer og hvorfor. Vi må få klart frem hva målet med ulike aktiviteter er og hvordan de skal gjennomføres. I tillegg må vi formidle videre tilbakemeldingene fra studentene som deltok på alt. Det gode læringsutbyttet, samt økte muntlig og skriftlig fremstillingsevne som de gir tilbakemelding om, bør motivere flere til å delta fullt og helt. I tillegg jobber vi konkret med å senke terskelen for deltakelse fra studentene. Dette planlegger vi å gjøre gjennom å ha flere seminartimer med mindre krevende oppgaver, særlig i begynnelsen. Da vi studentene får større faglig og sosial trygghet, før de blir kastet inn i de virkelig store og krevende samarbeidsoppgavene.

Noen av planene for samarbeid med praksisfeltet, ble vanskelige. Det å følge en straffesak og diskutere med aktørene før og etter, ble på grunn av store studenttall og manglende forutberegnelighet i domstolen, ikke mulig å gjennomføre. I stedet har vi i samarbeid med politi og statsadvokaten fått laget en fiktiv sak, med reelle dokumenter. Denne gir studentene praktisk trening i dokumenthåndtering, prosedyre i rettssalen, skriving av prosesskrift mv. I forbindelse med dette har vi også fått hjelp av praktikere til veiledning og vurdering. I tillegg er et besøk på politihuset, med foredrag og diskusjon, samt en fagdag med mange ulike aktører, en del av undervisningen. Vi arbeider nå med å videreføre dette samarbeidet med praktikerne, og ser på måter det kan videreutvikles og forbedres, men samtidig være praktisk gjennomførbart.

Utfordringene knyttet til Fronter som læringsplattform, vil vi ikke arbeide mye med. Vi skal forsøke å forbedre fronterrommet hvor undervisningsopplegget ligger, men dette er ikke en prioritert oppgave siden UiT fra våren 2018 går over til å bruke Canvas. Ny LMS vil gi nye muligheter og sikkert nye utfordringer når den tid kommer.

Oppsummering

Dersom vi skal fremheve noen foreløpige erfaringer eller råd, må det være:

- Det er mulig å endre et helt undervisningsopplegg, også i et meget tradisjonelt emne preget av litt fastlåste undervisningstradisjoner, men det krever mye og systematisk planlegging.
- Innføring av nye undervisningsformer med store krav til studentaktivitet, vil medføre motbør fra noen studenter. Det kan imidlertid ikke være styrende.
- Tett samarbeid med praksisfeltet er krevende. Selv om noen ideer ikke lar seg gjennomføre, kan andre måter å samarbeide på kanskje gi like gode resultater.
- Undervisning og læring skal være krevende og gøy, både for undervisere og studenter.

Tromsø mai 2017,

Lena Bendiksen

Prosjektets kontaktpersoner

Lena R L Bendiksen

Professor

lena.bendiksen@uit.no

77644552/47258646

Anett Fause

Førsteamanuensis

anett.b.osnes@uit.no

77644552/47258646

UiT Norges arktiske
universitet

Det juridiske fakultet

Org ID: 970 422 528

Prosjektets nettadresser

Hjemmeside: <https://result.uit.no/Jurfakfyrtaen/>

Studietilbud som utvikles

Fagområde: Samfunnsfag og juridiske fag

Navn på emne, studieprogram eller kurs	Studiepoeng	Fagområde	Hjemmeside studietilbud
Master i rettsvitenskap, 4 avdeling	60.00	Samfunnsfag og juridiske fag	Hjemmeside

Status og fremdrift

Fremdriften i prosjektet følger den opprinnelige planen. Et nytt undervisningsopplegg for strafferetten ble utviklet våren 2016 og det ble gjennomført første gang høsten 2016. Det er foretatt evalueringer fra studenter, undervisere og to professorer ved fakultetet. Den planlagte evalueringen med en ekstern representant, lot seg ikke gjennomføre høste 2016, men vil bli gjennomført høsten 2017.

Nå arbeides det med en ny og forbedret utgave av undervisningsopplegget. Dette arbeidet pågår våren 2017 og skal gjennomføres med et nytt studentkull høsten 2017.

Samarbeid

Inngår samarbeid i prosjektet: Nei

Budsjett og regnskap

☐ 3357-underveisrapport-budsjett.xlsx

I all hovedsak følger vi budsjettet godt. På noen poster har vi brukt litt mer eller litt mindre enn forventet. De postene vi har hvor vi har en mindreforbruk, skyldes dels at vi ikke fikk gjennomført den eksterne evalueringen, samt at vi ville "spare" litt timer til utforming av

undervisningeopplegget. Dette for å ha mulighet til å gjøre mer justeringer og endringer nå våren 2017, basert på erfaringene fra første gjennomkjøring. Timene og pengene vil således bli brukt i 2017.

Som det står i merknaden i budsjettskjemaet, er det ikke alle de påløpte kostnadene som har blitt bokført i 2016. Disse er likevel påført i 2016 men bokført i 2017.

Prosjektgjennomføringen - arbeidet i prosjektgruppen:

Gjennomføringen går som forventet og de som er involvert i arbeidet samarbeider godt. Vi har hatt noe langvarig sykdom blandt de involverte, men har klart å løse det på best mulig måte.

Sammendrag av refleksjonsnotat:

Mange av målene for prosjektet har vi lykket med i første gjennomkjøring av det nye undervisningsopplegget. Samtidig har vi noen utfordringer, som vi i størst mulig grad vil søke å løse eller ta hensyn til i arbeidet med versjon to. Nærmere om disse i refleksjonsnotatet. De erfaringene som vi foreløpig vil fremheve er:

- at det er mulig å endre et helt undervisningsopplegg, også i et meget tradisjonelt emne preget av litt fastlåste undervisningstradisjoner, men det krever mye og systematisk planlegging.
- at innføring av nye undervisningsformer med store krav til studentaktivitet, vil medføre motbør fra noen studenter. Det kan imidlertid ikke være styrende.
- at tett samarbeid med praksisfeltet er krevende. Selv om noen ideer ikke lar seg gjennomføre, kan andre måter å samarbeide på kanskje gi like gode resultater.
- at undervisning og læring skal være krevende og gøy, både for undervisere og studenter.

Refleksjonsnotat:

3357-Underveisrapport-refleksjonsnotat.pdf

BUDSJETT OG FINANSIERINGSPLAN, ENDELIG PROSJEKTSØKNAD TIL NORGESUNIVERSITETET 2016

(Se veiledning nedenfor)

Prosjekttittel: Strafferetten i ny drakt

Utviklingskostnader - legg inn budsjett her og spesifiser så mye som mulig. Legg til rader etter behov.

	Mengde tid/antall	Virkelig 2016 t/ant.	Sats/ltr.	Budsjett 2016	Virkelig ¹⁾ 2016	Budsjett 2017
Prosjektledelse/koordinering: Tid og kostnader som vil gå med til prosjektledelse.						
<i>Hva: Spesifiser</i>						
<i>Prosjektleder</i>	50	30	639,-/ltr 90	15 975	19 170	15 975
<i>Avdelingsansvarlig, koordinering og kvalitetssikring</i>	60	40	504,-/ltr 81	15 120	20 160	15 120
Faglig utviklingsarbeid: Tid og kostnader som vil gå med til faglig utvikling.						
<i>Hva: Spesifiser:</i>						
<i>Tematisk oppspalting, struktur, fordeling, samkjøring,</i>	400	300	504,-/ltr 81	201 600	151 200	
<i>Innspilling av forelesning, lage dokumenter, oppgaver, læringsstier</i>	400	269	504,-/ltr 81	201 600	135 576	
<i>Koordinering, deltakelse, samarbeid med aktører i politi og domstol</i>	75	37,5	504,-/ltr 81	18 900	18 900	18 900
<i>Evaluering og justering/videreutvikling</i>	150	0	504,-/ltr 81		-	75 600
<i>Deltakelse fra administrativt ansatt</i>	150	90	320,-/ltr 60	30 000	28 800	18 000
<i>Deltakelse fra pedagog</i>	112,5	40	345,-/ltr 64	25 875	13 800	12 398
<i>Gjennomføring av undervisningen høst 2016 og høst 2017</i>				450 000	399 128	450 000
Kjøp av utstyr/programvare: NUV gir normalt ikke midler til kjøp av utstyr, men kostnadene må tas med i budsjettet						
<i>Hva: Spesifiser</i>						
Reiser:						
<i>Hvilke: Spesifiser</i>						
Markedsføring:						
<i>Hva: Spesifiser</i>						
Evaluering og formidling av erfaringer: Tid og kostnader som vil gå med til evaluering, erfaringsdeling, rapportering og formidling.						
<i>Hva: Spesifiser:</i>						
<i>Ekstern evaluering/kvalitetssikring</i>	40		639,-/ltr 90	25 560		
<i>Rapportering og deltakelse på NU-konferanser</i>	150	28	504,-/ltr 81	18 900	14 112	56 700
Diverse kostnader:						
<i>Hva: Spesifiser</i>						
<i>Servering møte</i>					314	
<i>Leie av studio for innspilling</i>	30		500	10 000	10 000	5 000
Overhead/dekningsbidrag: Midler fra Norgesuniversitetet regnes ikke som ekstern finansiering, og det kan derfor ikke beregnes overhead.						
Sum kostnader:				1 013 530	811 160	667 693

Nærmere forklaring til budsjettposter:

Budsjettet er basert på arbeidstimer de involverte skal bruke, i tillegg til timepris for leie av studio hos Result. Timelønnen er satt ut fra de ulike lønnstrinn deltakerne befinner seg i. Kostnadene ved selve gjennomføringen av undervisningsopplegget, altså seminarundervisningen, forelesningene, oppgaverettingen, skriveveiledningen og så videre, som skal foregå høst 2016 og høst 2017, er synliggjort i budsjettet. Disse kostnadene mener vi imidlertid at fakultetet i sin helhet skal dekke, da søknaden knyttet seg til utviklingen av det nye undervisningsopplegget. Gjennomføringen av undervisningen på masterstudiet i rettsvitenskap er en post som skal inngå i den ordinære driften av fakultetet, og dermed dekkes av fakultetet. egenandelen angis derfor med to størrelser, en for om gjennomføringkostnadene tas med, en om de holdes utenfor.

Prosjektets budsjett og finansierungsplan skal omfatte *alle* kostnader. **NB** .Vær oppmerksom på at ved rapportering til Norgesuniversitetet kreves det regnskapsoversikt for alle kostnader knyttet til *prosjektet*, ikke bare for de midlene som Norgesuniversitetet har bidratt med.

Alle kostnader i budsjettet må være tilstrekkelig spesifiserte slik at det er mulig for Norgesuniversitetet å vurdere innholdet og omfanget av disse. Det er viktig at man opererer med rimelige/realistiske kostnader i forhold til prosjektets omfang, tiltak og forventede resultater. NUV gjør en vurdering av kost/nytte-forhold og realisme i økonomien i prosjektet, og eventuelle tegn på "overbudsjettering" vil slå uheldig ut for søknaden.

Budsjettet skal operere med reelle timesatser for personell – ikke inkludert overhead/ dekningsbidrag til institusjon eller kostnader til EVU-avdeling eller lignende.

b) FINANSIERINGSPLAN: (legg til rader etter behov)

	Budsjett 2016	Virkelig 2016	Budsjett 2017	Totalt
Sum utviklingskostnader (overført fra budsjettet)	1 013 530	811 160	667 693	1 681 223
Finansiering				
Norgesuniversitetet	391 000	391 000	150 000	541 000
UiT / utviklingsmidler	200 000	200 000		200 000
JurFak - gjennomføring av undervisningen	422 530	399 128	450 000	872 530
I ALT	1 013 530	990 128	667 693	1 681 223

Prosjektets egenandel i %:

56

*)

Virkelige tall 2016 fremstiller de påløpte kostnadene i 2016, men ikke alle kostnadene har blitt bokført i 2016. Resterende bokføring vil skje i regnskapsåret 2017.